C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

00133/ 21.02.1974
Sursa : "SCHMIDT"
Primeşte - lo8 -

285

NOTA INFORMATIVA

(redat lo8)

i = Informator
O = lo8 I = Problema o ţine în legătură cu întîlnirea cu scriitorul de la "Dolgozo Nö". M-a rugat HORVATH PIROSKA să anunţ mamele elevilor din clasa mea ca să participe la o întîln cu sciitorii, redactorii de la revista "Dolgozo Nö" care a avut loc luni (?) la Casa de cultură a sindicatelor. Am auzit unele discuţii înainte că nu li se aprobă să prezinte unele probleme, anumite poezii de Petöfi, alte poezii, deci au fost frămîntări şi i-am spus lui Piroska ca să aud şi eu ce va fi de fapt acolo Am întrebat-o : Te superi dacă mă duc şi fac cîteva fotografii fiindcă s-a anunţat org.în mod expres, e organizat de comisia de femei, deci copii să anunţe să vină mamele. A răspuns că este posibil şi că o invită din partea mea şi pe soţia ta, o aşteptăm cu mult drag aşa că ne-am dus.

Din partea redacţiei au venit 3:redactoar
sau
LE.N. Marţon Ilona, foloseşte ambele nume cînd semnează diferit materiale. Marton Ilona este probabil nume de fată, poate fi şi o legătură de rudenie fiindcă în Cireşoaia sînt multe familii Marton. A fost scriitoarea Telegdy Magda, care este mai mult colaboratoare externă ,nu ~~xx~~ lucrează în colectivul redacţiei ş graficiana SOOSZÓ MARGIT care lucrează pentru "Dolgozo Nö" şi este redactoarea aristică la revista "Napgugár" corespondentul revistei "Luminiţa" în limba maghiară. La început s-a prezentat de Len Ilona un material privind dezvoltarea revistei "Dolgozo cu multe comparaţii, cum s-a dezvoltat ziarul odată cu dezvolta ţării, care sînt schimbările profunde, care au avut loc în viaţ ţării, ~~xxxxx~~ reflectate şi de conţinutul revistei.La început s scria că femeile trebuie să aibă drepturi egale cu bărbaţii, aceasta în primele numele, lucru care s-a rezolvat mult.In perioada de început au fost reportaje, ca unele de genul acelor prin care se spunea că se împărţea lapte şi că laptele ajungea şi la păturile sărace ale populaţiei. Acum însă se ridică alte probleme, de ce nu este servit la anumite ore laptele la domiciliu?

%

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

Schimbarea poziţiei femeii în societate, 286
încadrarea în muncă, ajutorul care îl primeşte - un material care probabil se prezintă la toate asemenea întîlniri.

TELEGDY MAGDA a citit o nuvelă de a ei apărută deja într-o carte personală, iar SOÓ ZÖBL MARGIT a adus lo grafici care au fost expuse acolo, a vorbit foarte puţin despre acestea şi despre interesul care trebuie să-l aibă omul modern şi care nu poate fi acela care aduce moştenire din trecut. SOO ZÖBL MARGIT a fost singura care a spus că ei au avut de fapt o convorbire de lucru în luna trecută (ianuarie) cu soţii HORVATH şi cucîţiva, la care a participat şi KEREKES şi probabil mai mulţi din echipa de teatru, dar ea nu a ştiut de fapt ce se organizează şi de aceea nu s-a pregătit să prezinte un material anume, ea a crezut că va fi o întîlnire, tot aşa un fel de masă rotundă, nu aşa de mulţi şi s-a gîndit că va fi o conversaţie de la om la om directă şi nu să ţină o conferinţă. Aceasta mi-a creat impresia că soţii HORVATH au vrut neapărat ca această acţiune să fie organizată ca să fie ca acţiune, ţinînd cont mai puţin de conţinut, fiindcă nici redacţia, cei care au participat din partea redacţiei nu prea au fost puşi în temă sau nu au fost sincronizate ideile şi au aflat ce va fi de fapt numai atunci cînd au sosit la Bistriţa. A mai venit şi fotograful lor Miclea însă el a făcut cîteva fotografii şi atît. Miclea care lucrează la "Dolgozo Nö". In partea a doua s-a prezentat o baladă în limba maghiară cum spunea HORVATH PIROSKA, în cinstea oaspeţilor. Intre acestea a fost o pauză, s-a discutat, lumea a ieşit pe coridor, tablourile au fost duse pe biblioteca sindicatelor, expuse acolo. SOO ZOBL a discutat cu cei prezenţi, între timp s-a pregătit prezentarea baladei, deci a fost dintre cei care au organizat destul de puţin. A intrat pentru puţin timp HORVATH PIROSKA şi pe urmă a fost KANTOR şi femeia lui Ileş, a fost KEREKES cu tatăl ei, cu mama ei şi din public. După aceasta a urmat balada prezentată de elevii mai multor clase anii I.,II. şi clasa doamnei Vereş a III-a sau a IV.a. Balada este veselă, are tema obişnuită, o fată bogată pe care nu vrea s-o dea mama la un băiat sărac, pînă la urmă fata fuge cu băiatul,băiatul se preface mort, fata merge să plîngă,descoperă că de fapt a fost o farsă fuge cu băiatul, se căsătoresc şi balada se termină cu dansuri la nunta lor. Un prilej de a prezenta portul, de a prezenta dansurile populare, cîntecele populare cît mai multe. Au fost introduse cîteva care nu figurează în textul original al baladei, probabil ca să dea ocazia la mai mulţi elevi ca să se manifeste,şi clasele mari şi clasele mici, însă fără o legătură organică cu balada, mai mult

C.N.S.A.S. DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

287

un prilej în faţa publicului, de fapt este programul de pregătirea căruia v-am spus şi care se prezintă şi la programul artistic anii I-IV. Si această baladă poate să aibă un dublu scop. In primul rînd a avut un caracter pronunţat maghiar începînd de la costumaţie, cîntece populare maghiare, etc. pe de altă parte în prezentarea baladei la care au participat elevi într-un număr foarte mare au venit părinţii elevilor, au mai fost mobilizaţi elevii secţiei maghiare din anul III. au fost şi din anul IV. însă aşa s-a organizat să fie sala plînă fără altă acţiune de mobilizare. Am întrebat-o încă înainte pe HORVATH PIROSKA dacă afişe nu facem ? A fost de faţă şi BIHARI care a precizat că măcar unul în centru, unul pe secuime şi la cele două fabrici unde lucrează multe femei fiindcă este acţiunea comisiei de femei - la NETTEX şi la CPL.

Intr-o pazuă am mai întrebat-o dacă a pus afişe fiindcă aşa numai prin părinţi excludem o mare part din populaţie care nu au copii la şcoală. A răspuns că problema o depăşeşte că este foarte ocupată, afişe nu s-au făcut. Probabil a fost o acţiune de organizator în primul rînd soţii HORVATH, dar nu au vrut să se ştie prea mult prin oraş, să se facă zarvă deşi era un lucru firesc, dat fiind că era o acţiune de femei, trebuiau puse şi afişe. A fost organizată cu ştirea Comitetului judeţean de parti, programul aprobat, însă cumva mi-a părut ciudat, era firesc să fi pus şi afişe.

Si problema a doua: S-a prezentat o baladă care nu prea are legătură cu întîlnirea cu scriitorii şi cu discuţiile purtate anterior. In sală în afară de 5o-6o de părinţi restul au fost numai copii. Sala a fost plină deci e vorba de 2oo-25o de spectatori.

O: Deci, după cîte îmi dau seama, la spectacol a participat toată secţia maghiară.

I: Nu. Au lipsit elevii din clasa doamnei Simionaş, din clasa mea, nu au fost de la ciclul mediu. In baladă au participat cel puţin 3o-35 de elevi, ei au în prima parte şi în partea a 3-a în sală. Nu pot afirma că sala a fost arhi plină, au existat locuri goale şi chiar rînduri goale. De pe scenă impresia era aceea că este public. In partea a 3-a mai mult membrii formaţiei de teatru au recitat diferite poezii închinate femeii, ca şi cum ar fi fost prezentate în cinstea zilei de 8 Martie, dar şi acestea au fost cumva alese la întîmplare şi la început au adus o fată de la Institutul Pedagogic care a recitat o poezie în limba română, dar

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

288

dar această poezir recitată şi slab,a subliniat şi mai mult diferenţa neplăcută, restul programului sublinîind parcă că sîntem maghiari şi ne manifestăm. Această poezie datorită slabei pregătiri a recitării a creat o oarecare atmosferă jenantă - deoarece recitările făcute de maghiari au fost minuţios pregătite. Mai tîrziu soţia lui Borşoş a recitat ceva în limba română şi bîlbîit,aproape că nu a putut recita pînă la capăt.Din asta cumva mie mi-a făcut impresia că a fost impus să fie ceva şi în l.română şi aceasta a fost ca şi cum aş zice,asta vă trebuie - poftim aveţi,şi asta. Ne-am făcut obligaţia,gata.

Incă în timpul pauzei am vorbit cu unul,cu altul,am trecut prin toate necazurile care erau sus unde s-a desfăşurat,de nici una nu am văzut pregătiri,nu au venit cu pachete,deci nu cred să fi rămas la urmă ca să servească ceva.

Am discutat astăzi (?) cu Piroşka,am început cu altceva şi nu ştiu cum am ajuns la spectacol. La spectacol a fost Horvath, Portik,Hegeduş şi mulţi bărbaţi. Am întrebat-o dacă scriitorii au plecat după spectacol imediat A răspuns că nu au plecat numai dimineaţa următoare. S. Margit şi Teljdi Magda,Len Ilona şi cu fotograful au mai rămas încă o zi ca să facă un reportaj. Cred că este destul de clar dacă au plecat numai în ziua următoare înseamnă că..au fost la Horvath acasă.

Mă gîndesc că ar fi vreo legătură de rudenie între Len Ilona şi Horvath şi a mai rămas o zi la ei,folosind prilejul pentru a scrie un reportaj pentru "Dolgozo No". Am avut ieri Consiliu pedagogic de comunicări şi înaintea şedinţei organizaţia de bază lărgită,unde au participat şi diriginţii de la clasele VIII şi de la I-IV unde s-a discutat activitatea UTC. Două lucruri am remarcat aici în prima parte au fost lucruri spuse de multe ori care le-am avut notate de cîteva ori,m-am plictisit puţin şi l-am întîlnit pe Szilagy dacă nu are ceva de citit. A căutat puţin în servetă şi pe urmă mi-a dat "Istoria României în date" deschisă la o pagină unde începe evenimentele din 1940 şi anume "Dictatul de la Viena" ca să citesc de acolo. Simt că totuşi se mai gîndeşte şi la acest lucru, mi-a arătat aşa semnificativ nota guvernului URSS ultima-

./.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

D 8289

tivă privind Basarabia şi ceva mai jos sînt evenimentele legate de Dictatul de la Viena.

O remarcă,dar uită despre asta-i numai un rînd şi cît de mult se discută despre celălalt,e semn "că ne doare" - asta în ghilimele "ne". Aceasta cu Szilagy. Tot în cadrul şedinţei s-a discutat şi despre învăţămîntul politic şi adunările UTC. Invăţămîntul politic a fost urmat de tov.Bindea care a avut această sarcină,ea a prezentat o informare în faţa biroului unde au fost scoase în evidenţă mai multe clase cu iniţiala "B",deci secţia maghiară, sau în orice caz neproporţional (cu clasele A ...române, probabil). Bindea este noua profesoară de franceză care a venit recent. Aceasta pare destul de serioasă,cu greşelile inerente începutului,pretenţii prea mari la unele clase, prea puţină autoritate la unele clase. Sînt clase mari unde elevii nu o iau destul în serios,însă ea se străduieşte să facă cît poate. In discuţii d-na Iuga a relevat problema că de ce sînt scoase în evidenţă clasele "B" - maghiare,la care a izbucnit Nagy Carol, dar asta-i prea de tot,femeia asta face întotdeauna asemenea acte de şovinism,ar trebui curmată odată această situaţie. Cum i se permite aşa ceva. Aceasta a fost în plină şedinţă. D-na Iuga stătea la capătul opus a rîndurilor de mese,lîngă prezidiu. A spus ceea ce a spus în româneşte. A intervenit Neagoş ca să nu se întrerupă vorbitorii,a intervenit Horvath "că doar aici nu s-a pus aşa problema şi nu aceasta este problema". Pe urmă Toader a arătat că Bindea are pe multe zile ore de la 13-la 14 cînd la clasele române se ţine învăţămînt politic,nu a putut să participe,dar clasele maghiare au fost cel mai bine pregătite,anul III B,unde lucrează Kerekeş se lucrează bine,la fel în III-A,sînt dezbătute teme foarte. interesante se discută probleme interesante.

O. Acum, despre preot.Cred că este bine să vedem poziţia lui Mayer,să găsim o soluţie de a-l contacta într-un fel sau altu,ceva în legătură cu [illegible]. Se pare că relaţiile între Mayer şi preot sînt relativ reci,iar acest îşi rezervă o perioadă,ca şi cu dv.de a-l cunoaşte,cînd joacă rolul unui om dezorientat cu momente de natură distrată. In relaţiile cu preotul,multă atenţie pentru ~~a-l~~

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

290

a vi-l apropia,pentru a-l capacita. S-au făcut evident nişte paşi destul de importanţi în acest sens,însă nu am făcut totul,iar pînă la realizarea lui mai este desigur mult. Căutaţi să-i fiţi un interlocutor interesant în măsura în care sînteţi interesant, în măsura asta el se va deschide şi mai mult.

Referitor la Horvath,cred că,calea cea mai directă de a ajunge în cercuri mai apropiate lui ~~xxxfi~~ a-i deveni prietenul apropiat al acestuia Benko,asta-i o cale sigură.Pentru asta noi realizăm ceea ce ne-am propus în legătură cu Benko punct cu punct şi în ceea ce îl priveşte pe Horvath.

Referitor la Horvath,aici se pare că stăm pe loc,dacă nu am dat înapoi. Calitatea informaţiilor despre el a suferit puţin în perioada decembrie - februarie. Problema principală este Benko,dar trebuie şi Horvath avut în vedere. Comparativ cu cazul preotului aici se ridică nişte probleme mult mai delicate,mai de nuanţă.Horvath nu-şi permite să se manifeste făţiş.

I.: O soluţie de apropiere ar fi cercul foto pe care concepem şi intenţionăm a-l deschide.

O.: Problema care se pune cu Szilogy este de a-l invita şi la dv. Trebuie capacităţi.Îl invitaţi cînd îl întîlniţi la un pahar de vin.Sau în legătură cu fotografiile care au fost făcute cu ocazia excursiei la Cluj.Lucraţi pozele şi în acest fel îl puteţi invita mai des la dv., unde îl veţi trata ca să se simtă bine.

. - . - .